

Nobel a la innovació disruptiva

Xavier Vives

El premi Nobel d'Economia d'enguany ha estat per a l'historiador econòmic Joel Mokyr "per haver identificat els requisits previs per a un creixement sostingut a través del progrés tecnològic", amb la meitat del premi, i per als economistes Philippe Aghion i Peter Howitt "per la teoria del creixement sostingut a través de la destrucció creativa", l'altra meitat.

La gran pregunta que els premiats volen contestar és per què hi ha hagut creixement econòmic sostingut els darrers 200 anys i no abans. Per què no va passar a la Xina, Grècia o Roma, malgrat les seves innovacions i obres d'enginyeria? Per què va arrencar el procés de "destrucció creativa" amb la revolució industrial a l'Anglaterra de finals del XVIII i principis del XIX?

Segons Mokyr, és la confluència de tres elements: 1) Una evolució conjunta de la ciència i la tecnologia (saber per què les tècniques funcionen o el que Mokyr en diu coneixement "proposicional", diferent del coneixement "prescriptiu", que dicta com funcionen les coses a la pràctica). 2) La competència mecànica (a Anglaterra hi havia molts artesans i enginyers qualificats que eren capaços de dur a terme les instruccions derivades del coneixement prescriptiu). 3) Una acceptació àmplia de les forces de la destrucció creativa (amb la Il·lustració, la societat es va obrir al canvi i els interessos creats no van oferir prou resistència, malgrat movi-

ments com el luddita). Si els dos coneixements no es donen a la vegada, no hi ha innovació. Això explica, per exemple, per què els projectes d'enginyeria de Leonardo Da Vinci no es van portar a la pràctica.

El canvi tecnològic genera guanyadors (els que innoven) i perdedors (els que es veuen superats per la innovació i perden la seva posició de monopoli). Schumpeter, economista austríac i professor a Harvard, entenia la dinàmica del capitalisme com un procés de destrucció creativa on l'empresari amb una idea nova desplaçava les empreses establertes i aconseguia una posició de monopoli, que era la recompensa de la seva innovació. Una vegada instal·lat, l'empresari intenta no ser desplaçat i ofereix resistència a la innovació. Schumpeter era pes-

Les accions dels empresaris i innovadors són crucials per al creixement econòmic

mista i pensava que les barreres de les empreses establertes posarien fi al dinamisme capitalista. Els premis Nobel d'enguany es basen en Schumpeter, però són més optimistes. També ho són en el sentit que les conseqüències per al medi ambient es poden controlar amb la tecnologia.

L'evidència empírica mostra que el di-

namisme d'entrada i sortida d'empreses en el mercat està positivament relacionat amb la productivitat. Aghion i Howitt construeixen un model de creixement econòmic amb innovació. L'incentiu a innovar per aconseguir una patent és obtenir un monopoli temporal a costa dels beneficis de les empreses desplaçades. Aquest incentiu privat pot ser superior al social. D'altra banda, l'innovador té en compte que la seva innovació s'acumula a l'estoc d'innovacions només mentre es manté en el negoci, però socialment caldria tenir en compte tot l'efecte acumulat, i per tant hi pot haver poc incentiu a innovar. Aquest efecte tendeix a predominar i per això se subsidia la innovació. Els seus resultats confirmen els estudis previs d'economia industrial on la major intensitat d'innovació es dona en estructures de mercat amb una pressió competitiva intermèdia, entre el monopoli i la competència perfecta.

Se'n poden derivar implicacions de política industrial. Les accions dels empresaris i innovadors són crucials per al creixement econòmic. La innovació necessita un nivell de competència suficient en el mercat i no s'han de posar obstacles al procés de destrucció creativa. A la vegada cal ajudar els treballadors a fer la transició a les noves activitats. Els lobbies establerts posaran obstacles a aquest procés per defensar les seves rendes intentant influir en la regulació. Els països on imperin aquests interessos establerts quedaran enrere en la innovació.

Un exemple concret es dona en el taxi i els VTC si es bloquegen les noves tecnologies (plataformes, vehicle autònom) i els nous entrants en el sector. Una qüestió oberta és si la IA ajudarà el bucle de retroalimentació positiu entre el coneixement proposicional i el prescriptiu, i augmentarà la productivitat. ●

X. VIVES, economista, IESE

Conte de fades i Rosalía

Carlos Zanón

Va perdre una sabatilla com la Ventafocs i era vermella com les que va fer servir la Karen, aquelles boniques sabatilles per a un ball. Corria de blanc però no era un vestit de núvia com Sade a *No ordinary love*. El cos negre de la britànica abraçant la seva nuda ara està embotit en blanc i de blanc en un hàbit extrem, una camisa de força interior, abraçant-se Rosalía, el que va des de *Deluxe* (1992) fins a *Lux* (2025). L'artista reia i corria, envoltada dels seus admiradors cap a la plaça de Callao, i això és màrqueting, per descomptat, però també està molt pensat i és talent en l'art, fins a les posades en escena sempre ridícules i sublimes alhora. El seu riure és un riure de felicitat i de conflicte, d'embolic i glòria. Rosalía vol, alhora, d'almates per al seu abric, i després uns espaguetis en un carreró.

Com sortint d'un somni, corrent, des de dalt de tot sense fer-nos patir per la caiguda. No vam sentir

Com sortint d'un somni, corrent, des de dalt de tot sense fer-nos patir per la caiguda

vertigen perquè sabem que aquesta història no és trágica. La seva ambició no serà castigada. La seva pèrdua de control sempre serà intel·ligent i l'emoció serà cançó o no serà. Sempre estarà uns metres davant nostre, però s'aturarà uns instants com si ens esperés. Ens buidarà les butxaques i ens robarà l'atenció, però no serà a canvi de res.

Vol i té la glòria, la fama, la notorietat, la contradicció i l'aparatositat, però per arribar a algun lloc, la seva ambició té lloc en l'art i per a l'art i, per això, no el lliura a qual-sevol preu. Vol donar-nos més del que esperem i d'ella ja n'esperem molt i fins i tot ens conformariem amb el que ja tenim. La seva cursa a Callao, com una revelació, és saber fins on pot arribar quan no sembla que hi hagi límits al seu talent ni tampoc al seu joc de peus ni a la grapa que té. No és mai sincera del tot, no ens enganya mai del tot. Ens sacsejarà perquè el llop -nosaltres, la indústria, els seus dimonis interiors- no la trobi a casa, encara que estigui feta de maons.

Es la flautista que ja s'ha emportat darrere seu nens i àvies, adolescents i joves, adults, crítics i escèptics. Rosalía és una força inspiradora absoluta. Gaudim-ne, l'estrella global més gran que hem tingut mai. Aquest conte té un final feliç. ●

Sopem amb Lanxin Xiang, director de l'Institute of Security Policy de Shanghai i convidat habitual de Vladimir Putin a la selecta cita anual de geoestratègies de Sotxi. El nostre amfitrió és un prestigiós financer alemany, a casa seva a Pedralbes. Xiang parla aquella nit *off the record*, però disserta l'endemà al *Círculo Ecuestre*, on ja el *contrejo* com mereixen els nostres lectors.

Apunts del sopar (fins on arriba la meua memòria i es pot explicar):

1) Malgrat el soroll i la fúria de l'estirai-arroñsa d'aquests dies entre la Casa Blanca i el Kremlin assistim a l'últim capítol de les negociacions Trump-Putin per a la pau a Ucraïna... Que s'assolirà ben aviat. Setmanes? Potser. Mesos? Tal vegada, però segur que no arriben a ser anys. Ni l'un ni l'altre ja no poden permetre's no arribar a un acord.

Com ho sap Xiang? Perquè ara mateix ja no es parla de grans prioritats, principis o entramats geopolítics, sinó que s'estan discutint cessions territorials molt concretes. I quan en una negociació s'arriba a aquest punt de concreció no-

Pau a Ucraïna i aviat

Lluís Amiguet

més falta trobar el punt (un riu, un poble, un turó...) de consens.

2) Trump pot semblar erràtic -diu Xiang- i de vegades ser-ho, però Putin se sent a gust en aquest frec a frec de judo, del qual és bon practicant, perquè comparteix amb Trump la visió d'un món postliberal on ja no s'alineen democràcies contra règims autoritaris, sinó interessos dels uns davant interessos dels al-

tres... Començant pels dels tres grans imperis: els EUA, la Xina i, tot i semblant molt menys del que va ser, Rússia.

3) En aquest món de líders imperials que avui són Trump, Xi Jinping i Putin, ja no hi ha grans principis ni institucions multilaterals acatades per tothom. La pretesa superioritat moral dels demòcrates -diu Xiang- ha quedat obsoleta. I, per tant, la de la Unió Europea i la seva ingènua valedora, Ursula von der Leyen. (Val més, apunta un comensal, que a la UE comencem, com aconsellen Draghi i Letta, a comportar-nos més com un altre imperi o serem superats tecnològicament, militarment i, ai, econòmicament per ells).

4) Xiang lloa el "pragmatisme" de Sánchez en les seves relacions amb la Xina i la seva recerca d'inversions (atents a les d'alguns dels més de 50 iercaig fabricants de vehicles elèctrics xinesos que podrien aterrar a Espanya i Catalunya). Macron, en canvi, i la mateixa Von der Leyen encara no s'han assabentat que el món avui ja no va de donar lliçons de democràcia, sinó de poder, diners i saber negociar per no perdre'ls. Ens pot agradar o no, però és el món que ve. ●